

BORCUN SONA ERDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKÂNIN HUKUKİ YETKİLENDİRİLMESİ SORUNU: İRADE, EHLİYET VE SORUMLULUK BAKIŞ AÇISIYLA BİR İNCELEME

Ahmet Furkan YÖNDEMİR

Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Özel Hukuk Anabilim Dalı Doktora Programı

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6548-4355>,
ahmetfurkanyondemir@hotmail.com

Geliş Tarihi | Received: 08.01.2026

Kabul Tarihi | Accepted: 23.01.2026

İntihal: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
Plagiarism: This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Bu eser [Creative Commons Atıf-Gayri Ticari-Türetilmez 4.0 Uluslararası Lisansı](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/) ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Atıf | Citation:

Yöndemir, Ahmet Furkan. "Borcun Sona Erdirilmesinde Yapay Zekânın Hukuki Yetkilendirilmesi Sorunu: İrade, Ehliyet ve Sorumluluk Bakış Açısıyla Bir İnceleme". Medeni Hukuk Dergisi. 3/1 (2026), s. 41-56.

Yazar Beyanı

Mali Destek: Yazar, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Yazarların Katkıları: Bu makale yazar tarafından tek başına hazırlanmıştır.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı: Yazar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir.

Etik Kurul Onayı Beyanı: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi: Yazar, makalenin tüm süreçlerinde MHD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde MHD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın MHD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir.

Author's Declaration

Financial Support: The author has not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Author's Contributions: This article was prepared by the author alone.

The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: No conflict of interest or common interest has been declared by the author.

The Declaration of Ethics Committee Approval: The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

The Declaration of Research and Publication Ethics: The author declares that she complies with the scientific, ethical, and quotation rules of MHD in all processes of the paper and that she does not make any falsification of the data collected. In addition, she declares that Civil Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than Civil Law Review.

BORCUN SONA ERDİRİLMESİNDE YAPAY ZEKÂNIN HUKUKİ YETKİLENDİRİLMESİ SORUNU: İRADE, EHLİYET VE SORUMLULUK BAKIŞ AÇISIYLA BİR İNCELEME

ÖZ

Borç temelinde birçok sebepten kaynaklanabilmektedir. Borç kavramı esasında alacaklı, borçlu, borç ilişkisinin sona ermesi, borcun sona ermesi gibi birçok alt kavramı barındırmaktadır. Günümüzde yapay zekâ alanında ortaya çıkan gelişmeler yapay zekânın hukuk alanında uygulanabilirliğini gündeme getirmiştir. Yapay zekânın günümüzde Türk hukuk sisteminde düzenlenmiş sarıh bir karşılığı bulunmamaktadır. Yapay zekâ ve hukuk ilişkisinde belirsizlikler bulunmaktadır. Bu çalışmada esas itibarıyla yapay zekâ uygulamalarının borcu sona erdirmeye gücüne muktedirliği sorgulanmaktadır. Yapay zekânın borcu sona erdirmeye muktedirliği sorgulanırken borcu sona erdiren haller tanım düzeyinde incelendikten sonra yapay zekâ kavramı, yapay zekânın hukuki niteliği, irade, ehliyet ve sorumluluk halleri eleştirel bakış açısıyla incelenmektedir. Eleştirel bakış açısı kullanılarak gelişen teknoloji karşısında tarafsız kalma amacı güdülmektedir. Örneğin teknolojilerin her daim her alanda ilerleme sağladığı varsayımına karşın yapay zekâyı kölelik statüsü atfedilmesi halinde bu durumun ilerlemeden ziyade geri dönüş anlamına gelebilecektir. Bu nedenle esasında yapay zekâ ve borcu sona erdiren haller ilişkisinde yapay zekâyı atfedilen kişilik önem arz etmektedir. Yapay zekâyı belirli bir kişilik atfedilmesinden sonra irade, ehliyet ve sorumluluk kavramlarının tartışılması bir ön sorun olarak beklemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Borcu Sona Erdiren Haller, İrade, Ehliyet, Sorumluluk.

**THE PROBLEM OF LEGAL AUTHORIZATION OF ARTIFICIAL
INTELLIGENCE IN THE EXTINGUISHMENT OF OBLIGATIONS:
AN ANALYSIS FROM THE PERSPECTIVES OF WILL, LEGAL CAPACITY,
AND LIABILITY**

ABSTRACT

Obligations may arise from numerous grounds. The concept of obligation inherently encompasses various sub-concepts such as the obligee, the obligor, the termination of the obligational relationship, and the extinguishment of the obligation. Recent developments in the field of artificial intelligence have brought the applicability of artificial intelligence within the sphere of law to the forefront. As of today, artificial intelligence does not have an explicit statutory definition within the legal system in Türkiye. Therefore there are uncertainties in the relationship between artificial intelligence and law. This paper primarily examines whether artificial intelligence applications are capable of extinguishing obligations. During the examination of such capability, the grounds for extinguishment of obligations are first analyzed at the definitional level. Then the concept of artificial intelligence, its legal nature, and the issues of will, legal capacity, and liability are analyzed from a critical perspective. The aim of this paper is to remain neutral in the face of rapidly evolving technology by adopting a critical perspective. For instance, contrary to the assumption that technological advancements invariably lead to progress in every field, attributing the status of slavery to artificial intelligence may signify regression rather than advancement. Therefore, the legal personality attributed to artificial intelligence becomes crucial in the relationship between artificial intelligence and the grounds for extinguishing obligations. Once a certain form of legal personality is attributed to artificial intelligence, the discussion of will, legal capacity, and liability emerges as a preliminary issue requiring resolution.

Keywords: Artificial Intelligence, Grounds for Extinguishing Obligations, Will, Legal Capacity, Liability.

GİRİŞ

Günümüz teknolojik gelişmelerinde yapay zekâya ilişkin gelişmeler dikkat çekici bir şekilde ilerlemektedir. Bu ilerlemenin bir sonucu olarak yapay zekâ gündelik hayata uyum sağlamaktadır. Bu uyumun bir sonucu olarak yapay zekâ ile hukuk ilişkisi öne çıkan bir husus olarak belirginleşmektedir. Bu belirginleşme nedeniyle yapay zekâ ile hukuk arasında bazı kavramsal sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Yapay zekânın hukuki niteliği, tanımı, yapay zekâya atfedilen hukuki statüler, yapay zekânın iradesi, ehliyeti ve sorumluluğu noktasında mevcut tartışmalar süregelmektedir. Bu çalışma ile yapay zekâ ile hukuk ilişkisi belirli bir metodolojik zemin üzerinde şekillendirilmektedir.

I. BORCU SONA ERDİREN HALLER

Borç TDK'ye göre *“Birine karşı bir şeyi yerine getirme yükümlülüğü. geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey; takanak, verecek”* anlamına gelecek biçimde tanımlanmaktadır.¹

Borç sözcüğüne ilişkin birden çok anlam atfedilmektedir. Borç kavramını anlamına göre dar anlamda borç ve geniş anlamda borç olarak ikiye ayırmak mümkündür. Dar anlamda borç ilişkisi taraflardan birinin diğer tarafa karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu bir davranışı ifade etmektedir. Geniş anlamda borç ise alacaklı ve borçlu olarak adlandırılan taraflar arasında doğmuş veya kurulmuş olan hukuki bir ilişkinin kurulması olarak kavramsallaştırılmaktadır. Geniş anlamda borç bu bağlamda borç ilişkisini ifade etmektedir.² Borçlunun alacaklıya karşı edada bulunma yükümlülüğü borç ilişkisi olarak tanımlanabilmektedir.³ Borç ifadesiyle genellikle borç ilişkisi kavramı kastedilmektedir.⁴

¹ Türk Dil Kurumu. *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/>. (erişim: 22.12.2025).

² Turgut Akıntürk ve Derya Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, 30. bs. İstanbul: Beta Yayınevi, 2022, s. 7.

³ Ahmet Fevzi Kibar, *“Sözleşmeden Doğan Yükümlülüklerin İhlali ve Sonuçları”*, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi 14/2 (2024): s. 218. T.C. Adalet Bakanlığı Hukuk Sözlüğü'ne göre borç ilişkisi *“İki taraf arasında mevcut olup bir şeyin verilmesi, yapılması veya yapılmamasını öngören hukuki bağ”* olarak ifade tanımlanmaktadır. Ayrıntılar için bkz. T.C. Adalet Bakanlığı, *Hukuk Sözlüğü*, <https://sozluk.adalet.gov.tr/bor%c3%a7> (erişim: 22.12.2025).

⁴ Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 8.

Borç ilişkisini sona erdiren haller ile borcu sona erdiren haller aynı kavramı ifade etmemektedir.⁵ Borç ilişkisinin sona ermesi hali borcu sona erdiren hallerin geniş kapsamını teşkil etmektedir. Borç ilişkisinin sona ermesi halleri, ikale sözleşmeleri, fesih, dönme, geri alma ve iptaldir. Borcu sona erdiren haller ise Türk Borçlar Kanunu (TBK) madde 132 ile 161 arasında düzenlenmektedir.⁶ TBK’de ifa dışında borcu sona erdiren haller ibra (m. 132), yenileme (m. 133), birleşme (m. 135), ifa imkansızlığı (m. 136), kısmi ifa imkansızlığı (m. 137), aşırı ifa güçlüğü (m. 138), takas (m. 139), zamanaşımı (m. 146-161) düzenlenmektedir. İfa ise TBK m.83-126 arasında mevzuatta yer almaktadır. Konunu bütünlüğü ve çalışmanın konusuna dahil olmaması sebebiyle kısmi ifa imkansızlığı ile aşırı ifa güçlüğü incelenmiştir.

İfa, alacaklı ile borçlu arasında bulunan borç ilişkisine konu olan edimin borçlu tarafından alacaklıya karşı icra edilmesi ile borç ilişkisinin sona erdirilmesini ifade etmektedir.⁷ Sözleşmeye bağlılık ilkesi, hukuki güvenlik, doğruluk ve dürüstlük kurallarının bir sonucu olarak sözleşmedeki edim aynen ifa edilmelidir.⁸ TBK m. 83 gereğince yarar olmadığı sürece borçlu borcunu şahsen ifa etmek zorunda değildir. Her borç ilişkisi esas itibariyle ifa edilmek için kurulmaktadır. Borcun ifa edilmesiyle beraber alacaklı alacağına kavuşmaktadır. İfanın sonucu olarak borç ilişkisi sona ermektedir.⁹

İbra alacaklının alacağının tamamından veya bir kısmından vazgeçmesi olarak tanımlanmaktadır.¹⁰ İbra sözleşmesinde borcun kaynağı haksız fiil, sebepsiz zenginleşme gibi herhangi bir nedenden kaynaklanabilmektedir. İbra sözleşmesinde borcun kaynağının önemi bulunmamaktadır. İbra iki taraflı hukuki işlemdir bu nedenle alacaklı ve borçlunun sarıh veya zımni irade beyanında bulunması gerekmektedir.¹¹

⁵ Abdurrahman Savaş, “Türk Borçlar Hukukunda İ kale Sözleşmesi,” Türkiye Adalet Akademisi Dergisi 7/26 (2016): s. 118.

⁶ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, güncellenmiş 20. bs. Ankara: Yetkin Yayınevi, 2016, s. 1283-1284.

⁷ Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 111.

⁸ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 1 Ekim 2025 tarihli, E. 2025/512, K. 2025/591, <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (erişim: 23.12.2025).

⁹ İsmail Kayar, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, güncellenmiş 11. bs. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019, s. 143-144.

¹⁰ Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 1296.

¹¹ Andreas Furrer, Markus Müller-Chen ve Bilgehan Çetiner, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, güncellenip gözden geçirilmiş 2. bs. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022, s. 734.

Yenileme borcun konusunun değişimi, tarafların değişimi gibi çeşitli nedenlerden dolayı oluşabilmektedir.¹² Tek bir borç ilişkisi veya taraflar arasında bulunan borç ilişkisinin tamamı yenilenebilmektedir. Hukuka uygun yenileme olabilmesi için bir alacağın mevcut olması, yenileme sözleşmesi yapılması ve yenileme iradesinin açıklanması gerekmektedir.¹³

Borç ilişkilerinde alacaklı, borçlu ve edim unsurlarının bulunması zorunluluğu bulunmaktadır.¹⁴ Başka bir ifadeyle alacaklı taraf ile borçlu taraf farklı kişiler olmak zorundadır. Gerçekten de bir kimsenin kendisi ile sözleşme yapması, kendisine karşı haksız fiilde bulunması veya kendisine karşı sebepsiz zenginleştirmede bulunması olası değildir. Bu nedenle alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi ile borç sona ermektedir.¹⁵

Birleşme tarafların yaptığı işlemde kaynaklanabileceği gibi resen de ortaya çıkabilmektedir. Alacaklı ve borçlu sıfatının birleşerek borcun sona erebilmesi için geçerli bir borç bulunmalı, alacaklı ve borçlu sıfatı aynı kişide aynı malvarlığında bir araya gelmelidir.¹⁶

İfa imkansızlığı, ifanın konusunun objektif olarak imkânsız hale gelmesini ifade etmektedir. İfa imkansızlığı hukuki sebepler, doğa olayları veya bireylerin fiillerinden dolayı ortaya çıkabilmektedir. İfa konusu olan belirli yarış atının ölmesi, taşınmaz satış vaadi ile vaadedilen arsanın kamulaştırılması ifa imkansızlığına örnek olarak gösterilebilmektedir.¹⁷ Kira sözleşmesine konu olan evin yıkılması halinde¹⁸ veyahut sözleşme imzalandıktan sonra mevzuat değişikliği nedeniyle ifanın yasaklanması halleri sonradan ortaya çıkan imkânsızlık olarak belirtilebilmektedir.¹⁹

¹² İpek Yücer, “Yenileme (Tecdit)”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 9/1 (2007): s. 235.

¹³ Furrer, Müller-Chen ve Çetiner, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 737.

¹⁴ Kayar, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri, s. 193.

¹⁵ Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 181.

¹⁶ İsmail Atamula ve Emre Köroğlu, “Türk Borçlar Hukukunda Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi Sebebiyle Borcun Sona Ermesi (TBK m. 135)”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 13/1 (2018): (s. 153–162).

¹⁷ M. Kemal Oğuzman ve Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt-1*, gözden geçirilmiş 11. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013, s. 568.

¹⁸ Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 1325.

¹⁹ Ş. Barış Özçelik, “Sözleşmeden Doğan Borçların İfasında Hukuki İmkânsızlık ve Sonuçları”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 63/3 (2014): s. 577–578.

Takas, tarafların birbirlerine karşı borçlu oldukları aynı cins borçların tek taraflı irade beyanıyla kurulan ve tarafları işlevsel bir katkı sunmayan ifa işleminden kurtaran borcu sona erdiren hallerden birini oluşturmaktadır.²⁰ Takas bir nevi ifa ikamesini teşkil etmektedir.²¹

Türk Hukukunda kazandırıcı zamanaşımı ve düşürücü zamanaşımı olarak ikili ayırım bulunmaktadır. Borçlar hukuku bakımından ilgili olan zamanaşımı türü ise düşürücü zamanaşımıdır. Düşürücü zamanaşımı ile alacaklı istem hakkını kaybetmektedir.²² Zamanaşımı ile alacaklının alacağını borçluya karşı ileri sürebileceği süre sınırlandırılmakta ve alacaklının keyfi davranışı önlenmektedir. Zamanaşımının uygulanabilmesi için zamanaşımına tabi alacak bulunmalı, zamanaşımı olarak öngörülen süre sona ermeli ve zamanaşımı definden hukuka uygun bir biçimde feragat edilmemiş olması gerekmektedir.²³

İncelendiği üzere borcu sona erdiren haller farklı hukuki ilişkilerden kaynaklanabilmektedir. Farklı koşulları içeren özellikler bulunmasına rağmen temelinde irade, ehliyet ve sorumluluk gibi temel hukuk kavramları etrafında şekillenmektedir.

II. YAPAY ZEKÂNIN HUKUKİ NİTELİĞİ

A. Yapay Zekânın Tanımı

Yapay zekâ disiplinler arası bir kavramdır. Yapay zekâ teknik ve kuramsal bakış açısında göre farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Bu nedenle evrensel düzeyde tanımı yapılması güçtür. Evrensel düzeydeki tanımsızlık yapay zekânın hukuk sistemler içerisindeki konumunu belirsizliğe sürüklemektedir.²⁴ Yapay zekâ, kullanılan amaç doğrultusunda amaca ulaşabilmek için en isabetli fiili belirleme kabiliyeti olarak

²⁰ Oğuzman ve Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 584.

²¹ Furrer, Müller-Chen ve Çetiner, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 740.

²² Kayar, 6098 Sayılı *Türk Borçlar Kanunu'na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 202-203.

²³ Furrer, Müller-Chen ve Çetiner, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s. 750.

²⁴ Anastasios P. Tsoukalas, "Artificial Intelligence and Legal Personality: Obligations, Rights, and Liability in the Age of Autonomous Systems," *Information Law Journal*, 6/1 (2025): s. 2.

tanımlanabilmektedir.²⁵ Hukuk Yapay zekâ destekli teknolojilerin kullanımı ile hız ve verimlilik unsurlarından olumlu yönde etkilenilmektedir.²⁶

Yapay zekâ teknolojilerinin kullanımı ve etki alanı günden güne genişlemektedir.²⁷ Sağlık, ulaşım, finans, eğitim, sanayi gibi birçok sektörde gelişme potansiyeli göstermektedir.²⁸ Yapay zekâ teknolojileri akademik araştırmalara yardımcı olabilmektedir.²⁹ Bu durum eğitim sektörüne etkisine örnek olarak gösterilebilmektedir. Tüm bu gelişmelerin bir sonucu olarak yapay zekâ bireylerin olağan yaşam faaliyetlerine uyum sağlamaktadır. Bireylere gündelik yaşamın icrasında faydalı olmaktadır.³⁰ Yapay zekâ teknolojilerinin erişilebilir hale gelmesinin bir sonucu olarak hukuk alanının etkilenebileceği kuvvetle muhtemeldir. Bu nedenle esasında yapay zekânın tanımı yani yapay zekânın ne olduğundan ziyade yapay zekâyı kullanan kişilerin hangi amaçla kullandığının ortaya konulması hususu ön plana çıkmaktadır. Kişi yapay zekâyı dilerse sekreter dilerse kâtip dilerse danışabileceği arkadaş ve hatta dilerse tacir yardımcısı, işveren vekili gibi kullanabilecektir.

B. Yapay Zekânın Hukuki Statüsü

Yapay zekânın hukuki statüsüne ilişkin görüş birliği bulunmamaktadır. Buna göre yapay zekânın eşya, köle, tüzel kişi ve elektronik kişi olduğuna dair farklı görüşler mevcuttur.³¹

²⁵ Süleyman Dost, “Yapay Zekâ ve İfade Özgürlüğü”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 28/49 (2023): s. 284. Yapay zekânın Türk Dil Kurumu’ndaki tanımı “Bir bilgisayarın, bilgisayar kontrolündeki bir robotun veya programlanabilir bir aygıtın insana benzer biçimde algılama, öğrenme, fikir yürütme, karar verme, sorun çözme, iletişim kurma vb. işlevleri sergileyebilme yeteneği.” olarak tanımlanmaktadır. Ayrıntılar için bkz. Türk Dil Kurumu, *Güncel Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/> (erişim: 28.12.2025).

²⁶ Fatih Özer, “Klasik Türk Edebiyatı Çalışmalarında Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Gelecek Perspektifleri ve Öneriler”. Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi 9/2 (2025): s. 890-891.

²⁷ Ting Mei, Lingyun Yuan ve Chenglong Li, “A Review of Research on the Impact of Artificial Intelligence on Learning – Based on Citespace Knowledge Mapping Analysis,” Scientific Journal of Intelligent Systems Research , 6/7 (2024): s. 10.

²⁸ Muhammed Burak Görentaş, “Hukukta Yapay Zekâ,” Social Science Development Journal, 8/41 (2023): s. 3.

²⁹ Amrita Ganguly, Aditya Johri, Areej Ali ve Nora McDonald, “Generative Artificial Intelligence for Academic Research: Evidence from Guidance Issued for Researchers by Higher Education Institutions in the United States” AI and Ethics, 5 (2025): s. 3917-3919.

³⁰ Özge Yenice Ceylan, “Yapay Zekânın Hukuki Statüsünün Değerlendirilmesi,” Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 10/1 (2024): s. 36.

³¹ Yenice Ceylan, “Yapay Zekânın Hukuki Statüsünün Değerlendirilmesi,” s. 42-45

Eşya görüşüne göre yapay zekâ insanların sahiplenebildiği ayındır.³² Günümüz hukuk sisteminde yapay zekâ eşya statüsündedir.³³ Ancak teknolojik gelişmeler dahilinde yapay zekânın eşya statüsüne indirgenmesi modern hukuk sistemiyle uyusmamaktadır.³⁴

Köle görüşü esasında yapay zekânın insan tarafından yönetilmesi, denetlenmesi ve eşya statüsünde kalması gayesiyle ortaya çıkmıştır. Yapay zekâyı köle statüsü atfedilerek kişilik kazanması engellenmek istenmektedir. Bu statünün tarihi köle anlayışının tekrar canlanması ve yapay zekânın kendisine verilen köle statüsünü kabul etmemesi risklerini barındırmaktadır.³⁵ Köle görüşünde yapay zekâ hukuki işlem yapabilmektedir. Bu işlemlere ilişkin kurallar Roma Hukuku'nda kölelere uygulanan kurallarla karşılaştırılarak belirlenebilecektir.³⁶

Tüzel kişi görüşü yapay zekâ ile geliştiricileri arasında bağ kurmayı hedeflemektedir. Kurulacak bağın tüzel kişi ile tüzel kişinin yöneticileri arasındaki bağa benzemesi amaçlanmaktadır. Ancak organların oluşumu ve temsili bakımından belirsizlik bulunmaktadır.³⁷ Bu görüşün öne çıkan yanı ise hukuk sistemlerinin sadece insanlara kişilik öngörmemesidir.³⁸ Eğer yapay zekânın kişiliği olarsa tüzel kişilik olması gerçek kişi olmasına göre daha yüksek olasılık teşkil etmektedir.

Elektronik kişi görüşü yeni bir kişilik modelidir. Kişilik modeli önerisine ilişkin ilk resmî belge 27 Ocak 2017 tarihli Avrupa Parlamentosu raporudur. Yapay zekâ gerçek kişi statüsüne, tüzel kişi statüsüne ve eşya statüsüne sahip değildir. Bu nedenle elektronik kişilik görüşü tartışmaya açılmaktadır.³⁹

³² Ülfe Görgülü ve Sena Kesgin, "Yapay Zekâ Robotlara Ahlâkî ve Hukukî Statü Tanınması Problematigi – İslam Ahlâkî ve Hukuku Açısından Bir Değerlendirme" Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 20 (2021): s. 43.

³³ Sinan Sami Akkurt, "Yapay Zekânın Otonom Davranışlarından Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk," Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, 13 (2019): s. 54.

³⁴ Emin Seyyid Küçük, "Yapay Zekâ Varlıklarının Hukuki Statüsü Üzerine Disiplinler Arası Bir Muhakeme", Bilişim Hukuku Dergisi 6/1 (2024): s. 257.

³⁵ Ahmet Said Ber, "Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi" Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, 6/1 (2022): s. 71-72.

³⁶ Özgür Taşdemir, Ümit Vefa Özbay ve Burhanettin Onur Kireçtepe, "Robotların Hukuki ve Cezai Sorumluluğu Üzerine Bir Deneme" Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 69/2 (2020): s. 810-811.

³⁷ Ber, "Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi", s. 73.

³⁸ Seda Kara Kılıçarslan, "Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar," Yıldırım Bayezit Hukuk Dergisi, 2 (2019): s. 379-380.

³⁹ Kara Kılıçarslan, "Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar", s. 380-381. Yapay zekâyı elektronik kişi görüşü atfedilmesi üzerine Avrupa Parlamentosu'na uzmanlar tarafından açık mektup ile çeşitli eleştiriler yöneltilmiştir. Bunun üzerine Avrupa

Temel olarak tüzel kişi görüşünün yapay zekâya uyarlanmış halini oluşturmaktadır. Yapay zekânın belirli bir sicile kayıt olmasını, belirli bir sermayesinin olmasını veya belirli bir sigorta sistemine dahil olmasını öngörmektedir.⁴⁰

Tüm hususlar birlikte değerlendirildiğinde ise yapay zekâ teknolojilerinin hukuken ne olduğuna dair görüş birliği bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yapay zekâya biçilen kişilik bol gelebileceği gibi yapay zekânın beklenenin aksine gelişmesi halinde ise bu kişiliğin dar gelme ihtimali bulunmaktadır. Yapay zekâya günümüzde bir hukuk kişiliği belirlenmesi için henüz erken olduğu sonucuna varılmaktadır.

C. İrade, Ehliyet ve Sorumluluk Bakımından Yapay Zekâ

İrade özü itibariye “*deruni*” bir yapıya sahiptir.⁴¹ İrade TDK’ye göre “*Bir şeyi yapıp yapmama konusunda kişinin kendi kendine karar verebilme ve bunu uygulama gücü:*” olarak tanımlanmaktadır.⁴² Yapay zekânın iradesi yoktur bu nedenle sorumluluğu tartışmalıdır.⁴³ Yapay zekâya irade atfedildiği zaman kanundaki diğer şartları taşıması halinde hukuki işlem yapabilecektir.⁴⁴ Hukuki işlemin şartlarından biri ise ehliyet kavramıdır.

Ehliyet kavramını temel olarak hak ehliyeti ve fiil ehliyeti olarak ikili ayrıma tabi tutulmaktadır. Hak ehliyeti gerçek kişiler bakımından hak ve borçlara sahip olabilme yeteneği olarak tanımlanabilmektedir. Türk Medeni Kanunu m. 8⁴⁵ bakımından genellik ve eşitlik ilkelerini içermektedir. Genellik ilkesiyle insanların din, dil, ırk vb. farklılıkları dikkate alınmaksızın her insanın hak ehliyetine sahip olmasını ifade etmektedir. Eşitlik ilkesi ise hak

Parlamentosu yapay zekâ varlıklarına elektronik kişilik atfedilerek insana eş tutulmasının mümkün olmadığını belirtmiştir. Ayrıntılar için bkz. Atilla Kasap, “*Güncel Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Yapay Zekâ Varlıkları ve Hukuki Kişilik*”, Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4/2, (2023): s. 531-534.

⁴⁰ Ber, “*Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi*”, s. 74-78

⁴¹ Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 47.

⁴² Türk Dil Kurumu, *Güncel Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/> (erişim: 29.12.2025).

⁴³ Meenu, “*The Impact of Artificial Intelligence on Contract Law: Challenges and Opportunities*” *Indian Journal of Law*, 2/1 (2024): s. 28.

⁴⁴ Şerafettin Ekici, “*Hukuki İşlem Teorisi Bağlamında Yapay Zekâ Tarafından Gerçekleştirilen İşlemlerde İradenin İsnadı*”, *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10/2 (2025): s. 1307.

⁴⁵ Türk Medeni Kanunu m. 8: “Her insanın hak ehliyeti vardır. Buna göre bütün insanlar, hukuk düzeninin sınırları içinde, haklara ve borçlara ehil olmada eşittirler.

ehliyetine eşit sahipliği ifade etmektedir.⁴⁶ Fiil ehliyeti kavramı ise kişinin bizzat gerçekleştirdiği eylemleriyle hak ve borçlar oluşturabilmesi, sona erdirebilmesi veya yeni hukuki vakıalar tesis etmesi olarak tanımlanabilmektedir.⁴⁷ Yapay zekâ pozitif hukuk sistemleri kapsamı dahilinde değildir. Bu nedenle hukuki işlem yapma ehliyetini haiz değildir.⁴⁸

Sorumluluk, bir borç ilişkisinden kaynaklanan borçlu tarafından alacaklıya karşı yerine getirmeyi taahhüt ettiği edimi yerine getirmemesi halinde borçluya ait malvarlığına cebri icra yoluyla el koyulması ve borçlunun bu duruma katlanması zorunluluğu olarak ifade edilebilmektedir.⁴⁹ Yapay zekânın gerçekleştirdiği eylemden doğan sorumluluğa ilişkin ifa yardımcısının ve adam çalıştırının sorumluluğuna kıyasen başvurulabilecektir. Ancak bu düzenlemeler yeterli değildir. Özel düzenlemelere ihtiyaç duyulmaktadır.⁵⁰

İncelendiği üzere yapay zekâ kavramı hukuk nosyonu bakımından yeni bir problem teşkil etmektedir. Yapay zekânın iradesine ilişkin sorun çözüldüğünde ehliyet sorunu ortaya çıkmaktadır. Yapay zekânın ehliyet sorunu çözüldüğünde ise bu sefer sorumluluk problemi ortaya çıkmaktadır.

Yapay zekânın iradesine ilişkin durum teknik bir konudur. Yapay zekânın irade sahibi yapılması halinde ardışık ve birbirini etkileyen sonuçlar ortaya çıkacağı ehliyet ve sorumluluk problemlerinin çözülebileceği değerlendirilmektedir.

D. Borcu Sona Erdiren Hallerde Yapay Zekâ Uygulamaları

İfa yapay zekâ teknolojilerince gerçekleştirilebilmektedir. Bazı araçlarda otomatik pilot özelliği bulunmaktadır.⁵¹ Örneğin şehir içinde tramvay, metro, metrobüs, otobüs gibi toplu taşımalarda kullanılma ihtimali olan otomatik pilot bir nevi yapay zekâ uygulamasıdır. Bu hizmetten yararlanacak kişiler

⁴⁶ Mustafa Dural ve Tufan Ögüz, *Türk Özel Hukuku Cilt 2 Kişiler Hukuku*, 20. bs. İstanbul: Filiz Kitapevi, 2019, s. 39-40

⁴⁷ Dural ve Ögüz, *Türk Özel Hukuku Cilt 2 Kişiler Hukuku*, s. 47.

⁴⁸ Ekici, "Hukuki İşlem Teorisi Bağlamında Yapay Zekâ Tarafından Gerçekleştirilen İşlemlerde İradenin İsnadı", s. 1291.

⁴⁹ Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 14. TDK'ye göre "Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi; sorum, mesuliyet, uhde:" anlamına gelmektedir. Ayrıntılar için bkz. Türk Dil Kurumu, *Güncel Türkçe Sözlük*, <https://sozluk.gov.tr/> (erişim: 30.12.2025).

⁵⁰ Zafer Zeytin ve Eray Gençay, "Hukuk ve Yapay Zekâ: E-Kişi, Mali Sorumluluk ve Bir Hukuk Uygulaması", *Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1/ 1 (2019): s. 51.

⁵¹ J. K. C. Kingston, "Artificial Intelligence and Legal Liability," *arXiv preprint arXiv:1802.07782* (2018): s. 4-7.

hizmet karşılığında ücretini ödemekte ve otomatik pilot tarafından istediği lokasyona götürülmektedir. Kayıtlı elektronik posta, SIM değişikliği gibi tüketici işlemlerinde yapay zekâ kullanılarak kimlik doğrulaması yapılabilmektedir.⁵² İlgili örneklerde temelinde ifa yapay zekâ tarafından gerçekleştirilmektedir. Örnekteki ifaların hukuka uygun olduğu değerlendirilmektedir.

İbra ve yenilemenin hukuken geçerli kabul edilebilmesi için karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanı gerekmektedir. Türk hukukuna göre yapay zekânın iradesi bulunmamaktadır. Bu nedenle ibra ve yenileme durumunda ancak sözleşmeye taraf gerçek veya tüzel kişi tarafından verilen komut ile gerçekleştirilebilecektir. İlgili işlemde yapay zekâ bir araç olarak kullanılabilir. Günümüzde yapay zekâ sözleşme müzakeresi yapabilme yeteneğine sahiptir.⁵³ Bu nedenle yapay zekânın ibra ve yenileme işlemlerini yapma kabiliyetine sahip olduğu sonucuna varılmaktadır. *Moffatt v Air Canada* davasında *Moffatt, Air Canada*'nın web sitesinde sohbet robotundan bileti aldıktan sonra belirli bir süre içinde başvurması halinde indirim kısmını iade edileceğine dair anlaşmıştır. *Moffatt* indirim iadesi için başvurduğunda talebi reddedilmiştir. Bunun üzerine yapılan yargılamada *Air Canada* sohbet robotunun ayrı kişiliğe sahip bir yapay zekâ olduğunu ve yapay zekânın eylemlerinden dolayı sorumlu olmadığını iddia etmiştir.⁵⁴ Mahkeme ise *Air Canada*'nın ilgili eylemden dolayı sorumlu olduğuna hükmetmiştir.⁵⁵ Her ne kadar olay esasında yapay zekânın kişiliği ve eylemlerinden dolayı sorumluluğunda birleşse dahi yapay zekâ bir nevi kısmi ibra işleminde bulunduğu ve bu işlemin hukuka uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Birleşme ile ilgili verilebilecek en yaygın örnek miras yoluyla alacaklı ve borçlu sıfatının birleşmesi halidir. Ancak kanun maddesine göre alacaklı ve borçlunun aynı kişide birleşmesi gerektiği düzenlenmektedir. Yapay zekânın hukuken kişiliği bulunmadığı için günümüz hukuk sisteminde alacaklı ve borçlu sıfatının yapay zekâda birleşmesi mümkün gözükmemektedir. Ancak

⁵² Danıştay 13. Daire Başkanlığı, T. 30.04.2024, E. 2022/3484, K. 2024/1899, (<https://mevbankneo.lebibyalkin.com.tr/#//>, erişim: 17.01.2026).

⁵³ Norhafiza Awang, "Contract Law and Artificial Intelligence: Examine the Implications of AI on Contract Negotiation and Execution, Including the Challenges of Automated Contracting", *International Journal of Academic Research in Business And Social Sciences*, 14/11 (2024): s. 95-96.

⁵⁴ Soh Kian Peng, Vanessa NG, "Chatbots and Liability for Negligent Misrepresentation *Moffatt v Air Canada* 2024 BCCRT 149 [2025] SAL Prac 16", *Singapore Academy of Law*, (2025): s. 1-10.

⁵⁵ Isabella St-Hilaire, "Lying Chatbot Makes Airline Liable: Negligent", *UBC Law Review*, 58/2 (2025): s. 596-604.

yapay zekâya kişilik atfedilmesi halinde yapay zekânın taraf olduğu hukuki ilişkilerde birleşme ile borç sona erebilir. Örneğin kiracı olunan bir taşınmazın satın alınması halinde⁵⁶ taşınmazı satın alan kiracının yapay zekâ olması durumunda borç birleşme ile sona erebilecektir.

İfa imkansızlığı, takas ve zamanaşımı bakımından yapay zekânın bir sözleşmeye taraf olması halinde borcu sona erdiren haller kapsamında değerlendirilmesi olasıdır.

Yapay zekâ veri merkezleri yüksek enerji tüketmektedir. *Amazon* ile *Talen Enerji* arasında nükleer enerji anlaşması imzalanmıştır.⁵⁷ İlgili enerji anlaşmasının *Talen Enerji*'den kaynaklanan bir nedenle gerçekleştirilmemesi halinde *Amazon*'un yapay zekâ uygulamalarının kullanımı büyük ölçüde zarar görecektir. Bu nedenle *Amazon*'un hizmete sunduğu *Alexa+* isimli yapay zekâ uygulamasının ifası objektif olarak imkânsız hale gelebilecektir. Bu duruma bir başka örnek olarak yapay zekâ tarafından yönetilen gayrimenkul kiralama uygulamasının kiraladığı evin yıkılması halinde ifa imkansızlığından faydalanabileceği senaryosu örnek olarak gösterilebilmektedir.

SONUÇ

Yapay zekânın kullanımı günden güne birden fazla sektörde yani iş hayatında yaygınlaştığı gibi gündelik hayatta dahi yaygınlaşmaktadır. Bu yaygınlaşmanın bir sonucu olarak hukuk alanında bazı tartışmalar gündeme gelmektedir. Tartışmaların başında yapay zekânın kişiliği sorunu önde gelmektedir. Yapay zekâya atfedilen kişilikler yapay zekânın eşya olduğu, köle olduğu, tüzel kişi olduğu veya elektronik kişi olduğuna yöneliktir. Bu yaklaşımlar bakımından hem uygulamada hem de pozitif hukuk kurallarında herhangi bir uzlaşıya varılamamıştır. Her bir görüş yapay zekâya farklı bir rol tasarlamaktadır. Bu tasarının temsili ise farklı bir yola götürmektedir. Bu nedenle yapay zekâya atfedilecek kişilik büyük önem arz etmektedir. Günümüzde yapay zekâya kişilik atfedilmesi kısa vadede işlevsel gözüktse dahi uzun vadede problematik bir hal alma ihtimali mevcuttur. Bu nedenle yapay zekâ uygulamaları olgunlaşana kadar herhangi bir kişilik atfedilmemesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

⁵⁶ Akıntürk ve Ateş, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*, s. 181.

⁵⁷ Talen Energy, <https://ir.talenenergy.com/news-releases/news-release-details/talen-energy-expands-nuclear-energy-relationship-amazon> (erişim: 18.01.2026).

Yapay zekânın kişiliği probleminin devamı ise yapay zekânın iradesi, ehliyeti ve sorumluluğuna ilişkindir. Yapay zekânın kişiliği, iradesi, ehliyeti ve sorumluluğu temelinde iç içe geçmiş sorun ağlarını oluşturmaktadır. Bu ağların çözümü önem arz etmektedir. Yapay zekâya teknik bakımdan irade yeteneği kazandırılması halinde ehliyet ve sorumluluk sorun ağlarının çözülebileceği sonucuna varılmaktadır.

Yapay zekâya irade atfedildiği zaman yapay zekânın hukuki işlem yapabilme kabiliyetine sahip olması beklenmektedir. Ancak bu durumda ise yapay zekânın ehliyetine ilişkin durum ortaya çıkmaktadır. Yapay zekânın Türk hukuk mevzuatına göre hak ehliyeti ve fiil ehliyeti bulunmamaktadır. Bu nedenle hukuki işlem yapabilme kudretine sahip değildir. Buna bağlı olarak yapay zekânın sorumluluğuna ilişkin düzenlemelerin ise yetersiz olduğu sonucuna varılmaktadır.

Borcu sona erdiren haller bakımından ise yapay zekânın araç olarak kullanılmasının hukukten mümkün olduğu anlaşılmaktadır. Ancak yapay zekâya kişilik, ehliyet ve irade atfedilmesi gereken hallerde ibra, takas gibi işlemlerin günümüz hukukunda mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkurt, Sinan Sami. “Yapay Zekânın Otonom Davranışlarından Kaynaklanan Hukukî Sorumluluk”. *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*. 13 (2019): (ss. 39-59).
- Akıntürk, Turgut ve Derya Ateş. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*. İstanbul: Beta Yayınevi, 2022.
- Atamula, İsmail ve Emre Köroğlu. “Türk Borçlar Hukukunda Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi Sebebiyle Borcun Sona Ermesi (TBK m. 135)”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 13/1 (2018): (ss. 149-181).
- Awang, Norhafiza. “Contract Law and Artificial Intelligence: Examine the Implications of AI on Contract Negotiation and Execution, Including the Challenges of Automated Contracting”. *International Journal Of Academic Research in Business and Social Sciences*. 14/11 (2024): (ss. 93-102).
- Ber, Ahmet Said. “Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Kişilik Hakkı Kapsamında Değerlendirilmesi”. *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*. 6/1 (2022): (ss. 57-100).
- Dost, Süleyman. “Yapay Zekâ ve İfade Özgürlüğü”. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 28/49 (2023): (ss. 279-218).
- Dural, Mustafa ve Tufan Ögüz. *Türk Özel Hukuku Cilt 2 Kişiler Hukuku*. İstanbul: Filiz Kitapevi, 2019.
- Ekici, Şerafettin. “Hukuki İşlem Teorisi Bağlamında Yapay Zekâ Tarafından Gerçekleştirilen İşlemlerde İradenin İsnadı”. *İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 10/2 (2025): (ss. 1283-1319).
- Eren, Fikret. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Yetkin Yayınevi, 2016.
- Furrer, Andreas, Markus Muller-Chen ve Bilgehan Çetiner. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2022.
- Ganguly, Amrita, Aditya Johri, Areej Ali ve Nora McDonald. “Generative Artificial Intelligence for Academic Research: Evidence from Guidance Issued for Researchers by Higher Education Institutions in the United States”. *AI and Ethics*. 5 (2025): (ss. 3917-3933).
- Görentaş, Muhammed Burak. “Hukukta Yapay Zekâ”. *Social Science Development Journal*. 8/41 (2023): (ss. 1-14).
- Görgülü, Ülfet ve Sena Kesgin. “Yapay Zekâ Robotlara Ahlâkî ve Hukukî Statü Tanınması Problematikliği – İslam Ahlâkî ve Hukuku Açısından Bir Değerlendirme”. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 20 (2021): (ss. 37-65).
- Kara Kılıçarslan, Seda. “Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Hukuki Kişiliği Üzerine Tartışmalar”. *Yıldırım Bayezit Hukuk Dergisi*. 2 (2019): (ss. 363-389).
- Kasap, Atilla. “Güncel Gelişmeler Işığında Türk Hukukunda Yapay Zekâ Varlıkları ve Hukuki Kişilik”, *Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 4/2, (2023): (ss. 485-556).
- Kayar, İsmail. *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Genel Hükümler Özel Borç İlişkileri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2019.
- Kibar, Ahmet Fevzi. “Sözleşmeden Doğan Yükümlülüklerin İhlali ve Sonuçları”, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*. 14/2 (2024): (ss. 216-238).

- Kingston, J. K. C. "Artificial Intelligence and Legal Liability," arXiv preprint arXiv:1802.07782 (2018): (ss.1- 13).
- Küçük, Emin Seyyid. "Yapay Zekâ Varlıklarının Hukuki Statüsü Üzerine Disiplinler Arası Bir Muhakeme". Bilişim Hukuku Dergisi. 6/1 (2024): (ss. 198-269).
- Meenu. "The Impact of Artificial Intelligence on Contract Law: Challenges and Opportunities," Indian Journal of Law, 2/1 (2024): (ss. 24-31).
- Mei, Ting, Lingyun Yuan ve Chenglong Li. "A Review of Research on the Impact of Artificial Intelligence on Learning – Based on Citespace Knowledge Mapping Analysis". Scientific Journal of Intelligent Systems Research. 6/7 (2024): (ss. 10-17).
- Mevbank Neo, <https://mevbankneo.lebibyalkin.com.tr>
- Oğuzman, Kemal ve Turgut Öz. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler Cilt 1*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013.
- Özcelik, Ş. Barış. "Sözleşmeden Doğan Borçların İfasında Hukukî İmkânsızlık ve Sonuçları". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 63/3 (2014): (ss. 569-622).
- Özer, Fatih. "Klasik Türk Edebiyatı Çalışmalarında Yapay Zekâ Kullanımı Üzerine Gelecek Perspektifleri ve Öneriler". Akademik Dil ve Edebiyat Dergisi. 9/2 (2025): (ss. 884-903).
- Peng, Soh Kian, NG, Vanessa. "Chatbots and Liability for Negligent Misrepresentation *Moffatt v Air Canada* 2024 BCCRT 149 [2025] SAL Prac 16", Singapore Academy of Law, (2025): (ss.1-10).
- Savaş, Abdurrahman. "Türk Borçlar Hukukunda İkale Sözleşmesi". Türkiye Adalet Akademisi Dergisi. 7/26 (2016): (ss. 118-141).
- St-Hilaire, Isabella. "Lying Chatbot Makes Airline Liable: Negligent", UBC Law Review 58/2 (2025): (ss. 591-624).
- Talen Energy, erişim tarihi 18 Ocak 2026, <https://ir.talenenergy.com/news-releases/news-release-details/talen-energy-expands-nuclear-energy-relationship-amazon>
- Taşdemir, Özgür, Ümit Vefa Özbay ve Burhanettin Onur Kireçtepe. "Robotların Hukuki ve Cezai Sorumluluğu Üzerine Bir Deneme". Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 69/2 (2020): (ss. 793-833).
- Türk Dil Kurumu. *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/> (erişim: 28.12.2025).
- Tsoukalas, Anastasios P., "Artificial Intelligence and Legal Personality: Obligations, Rights, and Liability in the Age of Autonomous Systems," Information Law Journal, 6/1 (2025): (ss. 1-22).
- T.C. Adalet Bakanlığı. *Hukuk Sözlüğü*. <https://sozluk.adalet.gov.tr>
- Yargıtay, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>
- Yenice Ceylan, Özge. "Yapay Zekânın Hukuki Statüsünün Değerlendirilmesi". Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 10/1 (2024): (ss. 35-52).
- Yücer, İpek. "Yenileme (Tecdit)". Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 9/1 (2007): (ss. 233-260).
- Zeytin, Zafer ve Eray Gençay. "Hukuk ve Yapay Zekâ: E-Kişi, Mali Sorumluluk ve Bir Hukuk Uygulaması". Türk-Alman Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi. 1/1 (2019): (ss. 39-70).